Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 68. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го БЕРЕЗНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 68. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 19, 1952. VOL. LX

ЧЕРВОНИЙ ПРОВІД У ЮНІЯХ ЦЕ ЗАГРОЗА ДЛЯ КРАЇНИ

Вашингтон. — Предсідник Муніційної Ради, Джан Д. Смолл, сказав сенатській підкомісії праці, що юнії, опановані комуністами, становлять справжню загрозу для промислової забезпеки країни. Він пригадував на потребу підшукання способів, як поступати з такими „дуже небезпечними" юніями, бо їхні провідники не завагаються, на наказ з Кремля викликати політичний страйк. Не зважаючи на таку осторогу, ані він, ані департамент оборони, не приготовили якогось нового закону, щоб цьому запобігти. Приватно він показував членам комісії великі видатками контракти для оборонної продукції, у яких комуністами ведена юнія електричних робітників мас робити до виконання, при чому сказав: „Кожен, хто бачить ці числа, а опісля порівнює страйк у Аліс-Чалмера підчас тривання російсько-гітлерівського договору з часу другої світової війни, мусить прийти до висновку, що нам треба бути готовими на можливу небезпеку". Опісля він додав, що урядовці комуністами опанованої юнії мають нагоду видобути „цінні інформації" в оборонних заводах. — Підкомісія, головою якої є сен. Губерт Г. Гомфрі, саме думає над способами, як розправитися з юніями, опанованими комуністами, супроти яких навіть закон Тефта-Гартлі безсильний. Сенатська комісія внутрішньої безпеки останніми тижнями натаврувала кілька робітничих юній такими, що стоять під комуністичним проводом, хоч вони навіть склали приписану законом присягу, що вони не комуністи.

Страйкове поготівля сталеварників

Питсбург. — Цей сталеварний осередок Злучених Держав стоїть під знаком страйку, який має початися найближчої неділі, якщо скликана на четвер комісія політики платні юнії сталевих робітників не вирішить відкласти страйк, як цього вимагає Федеральна Рада Стабілізації Платень. У Питсбургу і у сусідніх менших осередках сталевого промислу — тверезі провідники, відповідальні за керівництво, вже поробили підготову до втримування в належному стані фабрик з хвилиною, коли 650,000 робітників покинуть роботу. Одначе кожний робітник в своїй хаті робить свої приготування, щоб пережити кризу, яка може потривати неозначений час. Власники крамниць завважали, що вже від кількох тижнів робітники щадять заробітну платню. Продаж одягів зменшилася до найменших розмірів, позичкові товариства, що давали постійно невеликі позички на закупно різних домашніх предметів, не дістають нових зголошень на позичку, а давні довжники приспішують сплату рат, щоб не виставляти себе в майбутності на правничі кошти. Навіть і звичайні крамниці з харчами відчувають переміну, бо робітники купують харчі стримано. — За те відмінний рух запанував в локалах юній. Там ладять таблиці з відповідними написами, щоб вислати пікетчиків у кожний закуток з повідомленнями про страйк. Головні кватири відділів юнії, положені напроти або в сусідстві фабрик, рояться від організаторів, що організують все, що під час страйку вважається за природне. У першу чергу треба настановити кухні для прохарчування пікетчиків та робітників для їх обслуги. Місцевий відділ 2163 має вже готових $50,000 на такі цілі.

Керстен домагається визволення сателітів

Ню Йорк. — Конґресмен Чарлз Дж. Керстен, промовляючи на зборах американського відділу Міжнародної Федерації Вільних Журналістів, заявив, що коли „ми не заризикуємо обороняти правду і справедливість, то не зможемо запевнити мира." В дальшій промові конґресмен Керстен домагався, щоб ЗДА прийняли за свою таку закордонну політику, якої ціллю було б визволення підсовєтських сателівських держав. Представник Румунії Михайло Фаркасану домагався, щоб вільні держави проголосили недійсними торговельні договори з Совєтами, бо „факт, що тут не купується невільників, тільки продукти невільничої праці, зовсім не зміняє основної правди про те, що торгується працею дійсних невільників."

Недостача інженерів у ЗДА й Канаді

Оттава. — Д-р Джан Чіпман, голова металюрґічного департаменту Технологічного Інституту Массачуссетс, заявив, що недостача інженерів у Стейтах загрожує справжньою небезпекою. На зібранні тутешнього відділу Американського Товариства Метальовців, він сказав, що ЗДА потребували минулого року 60,000 інженерів. Тоді найшлося 38,000, одначе половину забрали збройні сили. Марк Бойер, заступник міністра шахт, виявив, що Канада теж дуже стурбована недостачею інженерів і що федеральний уряд порозумівається з приватними аґенціями, як цьому зарадити.

ОБУРЕННЯ З ПРИВОДУ ПОЯВИ КНИЖКИ „МР. ПРЕЗИДЕНТ"

Вашингтон. — Нововидана збірка особистих листів і документів президента Трумана відогріла наново давні спори в Білому Домі, головно між президентом і кол. секретарем стейту Джеймсом Бирнсом. Книжка появилася п. з. „Мр. Президент" з-під пера Вилйема Гілмана, і хоч вона ще не поступила в продаж, то її дістали до рецензії газети й інтересовані особи. У ній поміщені досі неоприлюднені документи й розмови президента з Бирнсом, Баруком, Джаном Л. Луїсом і з людиною, намаркованою тільки як „X" (Екс). Саме про цього Пана „Екс" президент висловлюється незвичайно згірдливими словами, називаючи його „мрійником" та стовідсотковим пацифістом, що змагав до цього, щоб Злучені Держави „передали Росії атомові таємниці і повірили пачці авантюрників з кремлівського Політбюра". В наслідок того оприлюднення кол. віцепрезидент і секретар торгівлі, Генрі Волес, вислав телеграму до президента, викликаючи його, щоб він сказав, чи під криптонімом „X" треба розуміти його, тобто Волеса. Коли президентові показали зміст телеграми у Кій Вест, він тільки засміявся і сказав: „Нема коментарів". Бирнс назвав деякі місця в книжці неправдивими, головно те, де сказано, що президент в 1946 р. „скартав його". У книжці находяться цікаві споминн про недавнє минуле і про становище президента в різних справах.

ВЕЛИКІ МОЖЛИВОСТІ ДАЛЬШОГО РОСТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Звіти членів Головного Уряду на річних нарадах потверджують нерозривний зв'язок У.Н.С. з цілою американсько-українською спільнотою

Ню Йорк. — Великі організаційні, господарські, культурні і загально-громадські досягнення Українського Народного Союзу в 1951-шому році, ще більші можливості дальшого росту цієї всенародної інституції американських українців в майбутньому та нерозривний її зв'язок з цілою американською спільнотою і її багатобічними проявами та зусиллями допомогти визвольним змаганням українського народу були провідною думкою звітів з праці членів Головного Екзекутивного Комітету, Головної Контрольної Комісії та Головної Ради на річних зборах в першому дні нарад, в понеділок 17-го березня.

В попередньому числі „Свободи" передано загальний звіт голови У. Н. Союзу, Дмитра Галичина, що відкрив наради та започаткував їх своїм звітом. Наради продовжувано звітами заступників голови — Йосипа Лисогіра та Геновефи Жеребняк, секретаря Григорія Германа і касира Романа Слободяна.

Звіт Контрольної Комісії: все в найбільшім порядку

Від Головної Контрольної Комісії, як цілости, здавав звіт її голова, один з найстарших ветеранів УНСоюзу та його колишній голова, Дмитро Капітула. Він основно перейшов всі касові позиції а у висновку та в імені цілої Комісії ствердив, що все діловодство УНСоюзу за звітовий час знайдено в повному порядку, що господарка союзовим майном була здорова та що теж загальне організаційне життя УНСоюзу виказує значні успіхи. Після того п. Капітула та інші члени Комісії здавали свої окремі звіти, потверджуючи заяву голови та зупиняючись довше над своєю власною діяльністю. Звіти здавали:

Дмитро Капітула

Впродовж 1951 року звітодавець не мав окремих доручень від Екзекутивного Комітету і зосереджував свою працю в місцевих і довколишніх союзових відділах, організуючи нових членів та беручи активну участь в загальному громадському житті, м. ін. постарався, що місцеві відділи УНСоюзу, Провидіння та Народної Помочі влаштували спільну імпрезу, прибуток з якої призначено на політичну та допомогову акцію.

Степан Куропась

Потверджуючи загальні спостереження голови Контрольної Комісії, звітодавець по-біблійному називає звітовий рік „товстим" в історії УНС, вже хоч би тому, що в його районі зорганізовано сотні нових членів. Впродовж року п. Куропась, разом з іншими членами Головного Уряду в його окрузі, брав найактивнішу участь так в союзовому, як і загально-громадському житті, про що часто інформував в своїй „Шікаґовській Хроніці" у „Свободі".

Володимир Гірняк

Передавши загальний огляд своєї союзової і громадської праці та потвердивши висновки голови Контрольної Комісії, звітодавець дав такі свої спостереження: В минулому році не зроблено для УНСоюзу в Канаді дуже багато, головно що не було відповідних союзових працівників. Щоб Союз міг добитися більших успіхів в Канаді, потрібно більше окружних організаторів. В Канаді є ще велике поле для союзової праці і ці наради повинні винести в тому напрямку відповідні рішення.

Володимир Коссар

Крім загального огляду своєї союзової і громадської праці, звітодавець окремо зупинився над добрими наслідками признаної в березні Головним Урядом УНС стипендії для двох студентів Манітобського університету. Потверджуючи слова свого попередника, що успіхи УНСоюзу в Канаді в звітовому часі не були великі, п. Коссар вважає, що вони не були теж менші від успіхів подібних інших установ.

Д-р Амврозій Т. Кібзей

Частина звіту з його праці була вже в загальному звіті Контрольної Комісії, переданого її головою. Іншу свою працю звітодавець обмежував до місця свого перебування, Дітройту і околиці, де не жалів ані труду, ані часу, даючи свій вклад в розвиток УНСоюзу.

Звіти Головних Радних

Члени Головної Ради У.Н.-Союзу, подібно як і члени Головної Контрольної Комісії, говорили головно про свою діяльність в місцях свого перебування, підкреслюючи теж зі свого боку нерозривний зв'язок місцевих відділів УНСоюзу із загальним громадським життям, для якого вони в багатьох випадках є головною базою. Майже всі члени Головної Ради займають видатні і провідні громадські становища. Окремо підкреслювано велику ролю УНСоюзу та його відділів в консолідаційних зусиллях нашої спільноти, вже хочби з тої простої причини, що в самому УНСоюзу об'єднані українці всіх походжень, всіх віровизнань та всіх політичних переконань, за виїмком комуністів. Їхні звіти були у великій мірі віддзеркаленням не тільки союзової, але й загально-громадської праці та загально-громадського стану і розвитку в наших громадах. Звітн здавали: **Дмитро Шмагала** з Клівленду, Огайо; **адв. Іван Романишин** з Ірвінґтону, Ню Дж.; **д-р Іван Василенко** з Торонта, Канада; **Іван Кокольський** з Вункасет, Ровд Айленд; **Петро Кучма** з Ню Йорку Міста; **Володимир Дідик** з Дітройту, Мішіґен; **Микола Давискиба** з Маттапан, Массачусетс; **Тарас Шпікула** з Шікаґо, Илиной; **Олена Штогрин** з Филаделфії, Пенсилвенія; **Анна Васильовська,** з Шікаґо, Илиной; та **Василь Гузар** з Рачестер, Ню Йорк. Підкреслюючи організаційні та загально-громадські успіхи УНСоюзу в поодиноких громадах в звітовому році, звітодавці вказували на наявні можливості дальшого і ще більшого росту та розвитку цеї всенародної організації американських українців, з якою теж нерозривно зв'язаний дальший ріст і розвиток нашого загального громадського життя.

На звітах членів Головної Ради закінчено перший день нарад в понеділок 17-го березня. На чергу приходить звіт начального редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги та обговорення звітів.

П. КУЧМА І В. ДІДИК БЕРУТЬ УЧАСТЬ В НАРАДАХ

У вчорашньому звідомленні річних нарад Головного Уряду УНСоюзу, — через технічну помилку пропущено, що в нарадах беруть участь теж головні радні Петро Кучма з Ню Йорку-міста та Володимир Дідик з Дітройту, Міш.

Звіти членів Екзекутивного Комітету

ЗВІТ МІСТОГОЛОВИ Й. ЛИСОГІРА

„Це завжди належало до приємних завдань звітувати про проґрес, зокрема коли його зроблено в не цілком ідеальних обставинах" — зачав свій звіт перший заступник голови УНСоюзу Йосип Лисогір, відомий теж із своєї активної участи в багатьох інших загально-громадських організаціях, зокрема серед американсько-українських ветеранів та своєї, народженої тут, української ґенерації. Підкреслюючи факт дальшого організаційного та фінансового росту УНСоюзу в звітовому часі, звітодавець подав низку фактів із своєї участи в організаційному житті, зокрема в нарадах та рішеннях Екзекутивного Комітету, та загальної союзової діяльности в терені. Згадуючи теж про гармонійну, творчу співпрацю між поодинокими членами головного Уряду, п. Лисогір закінчив свій звіт твердженням: „Ми багато зробили в минулому, але ми можемо досягнути ще більше в майбутньому. — Я знаю, що того ми всі бажаємо."

ЗВІТ МІСТОГОЛОВИ П-ні ЖЕРЕБНЯК

Молода віком, але „ветеранка" в союзовій роботі, заступниця голови УНСоюзу, п-ні Геновефа Зепко-Жеребняк, — яка теж належить до народженої тут „лемківської" генерації, звернула головну увагу в своєму звіті на працю в терені, зокрема в ІІ районі в стейтах Огайо і Питсбург. — Впродовж року вона, як і п. Лисогір, взяла участь в трьох нарадах Екзекутивного Комітету. Характеризуючи загальну працю УНСоюзу, вона підкреслила з жалем, що в організаційній праці та успіхах відносно малу участь брали члени тут народженої генерації. Ця проблема не є нова і її вже нераз основно обговорювано. Проте, досі ще не знайдено задовільної відповіді на питання щодо бази, на якій можна б організаційну працю серед місцевої генерації розвинути з більшим успіхом. Вона думає, що українські національні гасла не завжди і не з однаковою силою промовляють до відсталої частини народжених тут в Америці українців, отже їх можна б здобути для Союзу відповідним комерційним підходом.

Організаційний стан У.Н.Союзу

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ГРИГОРІЯ ГЕРМАНА

Основний і точний перегляд організаційного стану Українського Народного Союзу в р. 1951 подав в своєму звіті головний секретар Григорій Герман. З його звіту виходить, що з кінцем 1951-го року УНСоюз мав всіх 65,790 членів, з того 47,681 у відділі повнолітніх та 18,109 в молодечому департаменті. Впродовж року зорганізовано всіх 7.313 нових членів, але рівночасно з різних причин втрачено 3,043 членів, отже чистий приріст в звітовому часі виносив 4,270 членів. Пересічний вік всіх членів УНСоюзу в звітовому часі виносив 33 роки, пересічний вік повнолітних — 41 років, а пересічний вік малолітних членів — 10 років. Смертність в УНСоюзі в звітовому часі була: 7 членів на кожну тисячу. Багато інтересних даних подав головний секретар теж про поодинокі відділи УНСоюзу. Виходить, що в звітовому часі найбільшим був відділ 221-ий в Шікаґо, нараховуючи 2,026 членів. Друге місце займав 361-ий відділ в Ню Йорку, зі своїми 1,824 членами. Обом цим відділам звітодавець висловив окреме признання за взірцеве ведення діловодства та організаційної праці. На всіх 4,641 нових членів в звітовому часі було 352 з-поміж тут народженої генерації. В дальшому звітодавець коротко зупинився на своїй організаційній праці, як теж на загальній характеристиці організаційного стану. Окремо згадав про працю в головній канцелярії, де кожного місяця реєструється пересічно 600 нових членів, переводиться зміни спадкоємців, зміни в клясах забезпечення ітп. У зв'язку із збільшенням праці, вводиться тепер в канцелярії наймодерніші методи і системи. „Організація поступає вперед, а наш обов'язок допильнувати, щоб цей проґрес постійно збільшувався" — закінчив свій звіт п. Г. Герман.

Візія майбутнього в числах У.Н.С.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА РОМАНА СЛОБОДЯНА

„Касові звіти вже традиційно належать, здавалося б, до найменш цікавих. Слухаючи їх, нам важко не тільки запам'ятати всі довгі цифри, але й схопити провідну думку такого звіту й те, що фахівці називають тенденцією чисел. — А ле коли б кожний з нас уважно проглянув всі ті цифри, він відкрив би в них найбільш одушевлюючу правду. В їхньому світлі він побачив би світлий образ своєї сили і своїх можливостей. Бо як не може бути сумніву, що два більше два є чотири, так само не може бути сумніву в тих правдах, що їх виявляє касовий звіт." Таке вияснення дав до свого імпозантного звіту головний касир УНС, Роман Слободян, з легкістю оперуючи направду довгими, бо мільйоновими цифрами. З довших циферних колон згадати б тільки основне: майно УНСоюзу з кінцем звітового 1951 року виносило 12,955,122.62 долярів і впродовж того звітового року воно збільшилося на 1,034,901.82 долярів. При цьому треба згадати, що впродовж двох місяців цього року майно УНСоюзу перейшло вже тринадцять і чверть мільйона долярів." Між виплатами з різних фондів згадати б окремо про дол. 265,787.02, виплачених титулом посмертних запомог та дол. 8,696.80 з народного фонду на допомогу культурним, добродійним та іншим установам, як теж на видання в англійській мові. — На закінчення свого „сухого", але багатомовного звіту, п. Слободян твердив: „Велику візію нашого американсько-українського майбутнього дає нам наш річний звіт про приріст в членах та про прибуток майна. Наша інституція — Український Народний Союз — розвинулася з центів до мільйонів і тепер такими самими центами збільшується вже мільйоновими темпами. Ці мільйони становлять не тільки могутню забезпеку десятків тисяч нашого членства на випадок їх особистого нещастя, але й дають імпозантні відсотки для вкладу в розвиток нашого життя в його багатобічних проявах. В Союзі ми маємо величезну візію минулого, яка дає нам таку саму візію ще світлішого майбутнього. Наші звіти з минулого гартують та збільшують нашу віру, що до цього майбутнього ми, як організація і спільнота, таки дійдемо."

Русифікація львівського університету

На львівському університеті імени Івана Франка, в минулому шкільному році студіювали 2,753 студенти, в тому 1,688 українців та 708 росіян. Професорська колегія складалася з 300 професорів, але між ними були тільки 66 місцевих професорів, решта надісланих з з інших теренів, в тому багато росіян.

ЗАХІД ЗНОВУ РОЗГЛЯДАЄ МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ МОСКВИ

Лондон. — Представники трьох західних великодержав: Злучених Держав Америки, Британії і Франції, почали тепер знову дбайливий розгляд і студії совєтських пропозицій щодо швидкого мирового договору з Німеччиною. Секретар закордонних справ Іден вже вдруге відбув наради з представниками Злучених Держав і Франції, обговорюючи з ними подробиці західної відповіді на совєтську ноту. Проєкт такої відповіді вже приготовили американські, британські і французькі спеціялісти на окремих нарадах минулої суботи і вчора. Після нарад Ідена з американським і французьким амбасадорами, спеціялісти знову почали працю, включаючи у відповідь деякі зміни і пропозиції. Наради в цій справі продовжуватимуться в середу в Парижі, куди виїжджає Іден на зібрання комітету міністрів Европейської Ради та де зустрінеться з французьким міністром закордонних справ Шуманом і німецьким канцлером д-ром Аденауером. Вчора в Палаті Громад Іден заявив, що західні аліянти приділюють совєтській ноті „найбільш дбайливу увагу", але він відмовився вже тепер висловити свою опінію в цій справі. Совєтський уряд пропонував в своїй ноті почати безпроволочні наради в справі договору, домагаючись рівночасно, щоб в цих нарадах взяли участь теж представники „все-німецького уряду", який треба б щойно створити, перевівши раніше об'єднання країни. Не є виключене, що західні аліянти в своїй відповіді висловлять теж своє бажання щодо об'єднання Німеччини, але домагатимуться подрібних додаткових вияснень до совєтських пропозицій. Вони насамперед бажали б довідатись, як Совєтський Союз уявляє собі створення „все-німецького уряду" в теперішніх обставинах і чи цей уряд мав би базуватись на вільних виборах в цілій Німеччині. Передумовою совєтських мирових пропозицій ставиться, що об'єднана Німеччина не повинна належати до жадного „бльоку", а західні аліянти бажали б довідатись, чи під „бльоком" Москва розуміє теж такі вітальні для Европи союзи, як Плян Шумана відносно злуки європейської вугільної і стальної індустрії. В Німеччині перебуває тепер комісія ОН для перевірки можливостей вільних виборів цілій країні. Представник цеї комісії заповів, що комісія виїде з Німеччини, не виконавши своєї місії, якщо в найближчому часі не дістане дозволу на перевірку таких можливостей в совєтській зоні Німеччини.

НОВІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ АЛІЯНТІВ В КОРЕЇ

Токіо. — Комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї виедвигнули вчора проти аліянтів нові пропаґандивні обвинувачення, закидуючи їм „постійні злочинні акти". Конкретно вони обвинувачували, що один аліянтський літак виконав попереднього дня налет на табор аліянтських полонених в Чанґсонґ в Північній Кореї, під час якого один полонений британський вояк мав бути поранений. Аліянтський представник, відповідаючи на комуністичні обвинувачення, твердив, що цей випадок справді трапився, але тільки тому, що комуністи не придержуються встановлених приписів та що табор полонених не був освітлений ані відповідно відзначений. Правдоподібно в свідомості цього комуністи не зголосили свого протесту в цій справі формально, тільки видвигнули ці закиди під час обговорення справи виміни полонених. Тимчасом аліянти запропонували, щоби столиці Південної і Північної Кореї відкрити для невтральних спостерігачів, які в потребі могли б на місці перевірювати поодинокі закиди щодо порушення принятих постанов. Самі переговори в справі спірних проблем перемир'я теж вчора не дали жадного конкретного результату і залишаються на „мертвій точці".

„Туз" британської авіяції пропав в Кореї

Лондон. — Тут повідомлено, що „туз" британської королівської авіяції, командант відділу Джан Болдвин, пропав минулої суботи під час розвідчого лету над Північною Кореєю. Болдвин виконував службу в американській авіяції в порядку програми старшинського обміну. Він відомий з цілої низки англійських авіяційних успіхів під час другої світової війни, бо збив понад 16 німецьких літаків та під час одної атаки на німецькі позиції у Франції був поранив маршала Роммеля.

АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАНСЬКА СПІВПРАЦЯ В АТОМОВІЙ ДІЛЯНЦІ

Лондон. — У своєму виступі в британській столиці, д-р Дж. Конант, президент Гарвардського університету, закликав створити спільну американсько-британську комісію, з метою заснування окремої спільної інституції для різних технічних справ, з атомовими включно. Д-р Конант говорив на тему „англо-американських відносин в атомовій добі", високо ставивши досягнення сучасної фізики, що становлять національну гордість. Промовець зазначив, що в ділянці наукових дослідів над питаннями атому часто не все йшло гаразд, поскільки уряди вважають їх за свою виключну монополію. Належні виправлення одначе неможливі, з огляду безпеки. Доповідач, який був предсідником комітету дослідів крайової оборони ЗДА в роках 1911-1946, себто тоді, коли виготовлювано першу атомову бомбу, висловив жаль з приводу того, що ще тоді не дійшло до співпраці ЗДА, Британії та Канади в ділянці атомової фізики. Вказуючи на усвідомлену вже всіма, комуністичну небезпеку, д-р Конант зазначив, що учені по обох боках Атлантику розуміють потребу зберігати таємницю нових осягів й спільних інформацій відносно атомової бомби. Одночасно доповідач осудив, як неправдиві й підступні розмови, що нібн ЗДА прямує до викликання війни, тому, що самі чуються безпечні за океаном. У дійсності промислові центри ЗДА наражені на неменшу небезпеку, як фабрики Британських островів. Уся промова була висловом переконання в можливість величезних успіхів спільних зусиль учених двох заприязнених країн.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ФАКТИ І ФІКЦІЇ

Від часу, коли Злучені Держави почали ближче інтересуватися визвольними рухами в Совєтському Союзі та поступово включати ці рухи в свою „психологічну стратегію" в боротьбі проти комуно-російського імперіялізму та його загрози для вільного світу, почалося теж бомбардування американської і світової опінії всілякими фікціями. Це бомбардування фікціями подвоїло свою силу від часу, як виникли можливості признання Конґресом відповідних фондів на підтримку цим визвольним рухам. Було б помилкою думати, що ці фікції мають відривний характер та спричинені тільки перспективами фондів.

Зачнімо від фактів. Не є жодною таємницею, що до другої світової війни активний проти-большевицький резистанс існував тільки в Україні. Це доказують не тільки судові процеси в роді Спілки Визволення України, але й ті масові репресії, що ними намагалася Москва зламати дух українського спротиву в усіх його різноманітних проявах. Теж факт, що єдино український резистанс мав виразний анти-большевицький і анти-імперіялістичний характер та ввесь час вівся виразно під гаслами національного і соціяльного визволення. З українців брали собі приклад інші неросійські підсовєтські народи і теж виявляли свої національні аспірації в активному резистансі в такій чи іншій формі. Натомість серед самих росіян, якщо був який резистанс, то тільки і виключно в рямцях комуністичної партії та в інтерпретації марксизму. Підкреслено треба ствердити, що росіяни не виявляли ніякого зорганізованого спротиву проти комунізму, як такого.

Під час другої світової війни факти ще більше підкреслили таке становище. Українці, білорусини, поляки, грузини та інші народи створили свої повстанські армії, їхні вояки масово дезертували з совєтської армії та йшли в підпілля, щоб боротися проти обох окупантів: націстичного і большевицького. Але хто чував про будь-який резистанс проти большевизму в Росії? Власов служив німцям, але з хвилиною, як не стало того господаря, він почав „визволяти" Прагу для большевиків.

Після другої світової війни положення розгорталося в тому самому напрямку. Комуно-большевизм набрав вже цілком виразної форми російського патріотизму та явно вступив на рейки історичного царського імперіялізму. Де є бодай один речевий доказ будь-якого зорганізованого російського активного резистансу проти большевизму за залізною заслоною?

Тут власне маємо найбільш яскраве зіставлення фактів і леґенд. Українські факти — це одна велика епопея визвольного руху, що не має прикладів в історії. Ці факти такі голосні, що їх не можна приглушити ніякою оргією фікцій. Від військового договору комуністичної Москви, Варшави і Праги проти Української Повстанської Армії безпосередньо після закінчення другої світової війни та від закликів совєтського уряду до „українських націоналістичних банд", щоб виходили з лісів і заслужили собі уласкавлення починаючи та на рейдах цілих відділів УПА і на теперішніх переходах поодиноких членів українського підпілля на Захід кінчаючи, все це одна безперервна ланка героїчної боротьби народу за своє визволення. Недавно ж на судовому процесі в справі нападу на Гулая в Німеччині стверджено, що один з підсудних тільки в листопаді м. р. пробився з України як член українського підпілля.

Це факт, для приглушення яких видвигається справжню повінь сфабрикованих по еміґраційних закамарках російських фікцій, включаючи їх в сьогодні вже справжній „рух" російського імперіялізму на еміґрації.

Сьогодні було б ще передчасно робити конкретні висновки, але навряд чи познайомлені з енкаведівськими методами були б здивовані, якщо б виявилося, що цілий той „рух" це справді ніщо інше, як нова, цим разом „шоста колона" червоної Москви. Ціль такої колони аж надто наявна: замість справжніх визвольних рухів неросійських народів, які в рішальній хвилині можуть забити „осиковий клин" в домовину імперіялістично-російського червоного вампіра, підставити „психологічній стратегії" Заходу зазулине яйце, з якого може вилупитися якщо вже не такий самий червоний, то бодай подібний російсько-імперіялістичний виродок.

На іншому місці в цьому числі подаємо завваги відомого американського публіциста Дрю Пірсона, в якому він признає рацію сенаторові МекКаренові з Невади, який почав акцію, щоб з українцями зачати продирати залізну заслону, не зважаючи на російські фікції. Пірсон знову ж таки перевіреними ним українськими фактами доказує правильність становища сенатора МекКарена. Чим скоріше відповідальні американські кола пізнають цю правду та зуміють відрізнити факти від фікцій, тим правильніші рішення вони зможуть винести в своїх міркуваннях на тему психологічної стратегії та взагалі в своїх зусиллях оборони вільного світу перед большевицькою загрозою.

Підготовка нового іміґраційного закону

У половині лютого правнича комісія Палати Репрезентантів закінчила проєкт конґресмена Френсіса Е. Волтера, голови іміґраційної підкомісії в справі зміни різнородних іміґраційних законів з минулого. Новий іміґраційний законопроєкт матиме покищо назву МекКарран-Волтера тому, що сен. Пат МекКарран, голова сенатської правничої комісії зголосив в квітні 1950 р. законопроєкт для зміни іміґраційних законів, у сенаті. Сенатська комісія покінчила над ним наради 9 січня 1952 р. Оба ці законопроєкти називають популярно „збірним законопроєктом" (— омнибус бил —), тому, що він охоплює не тільки засади колишніх законів, але й нові додатки та поправки, що їх прийнято серед дискусій в обидвох комісіях. У сенатському проєкті вміщено головні постанови з „Акту Національностей" (радше „Акту Країн") з 1940 р., яким встановлено так звані „квоти" для нових іміґрантів на підставі кількости давніших іміґрантів з якоїсь країни, що колись прибули до Злучених Держав і записалися такими при цензі з 1920 р. Законопроєкт Волтера затримує теж „Акт Національностей", але палатна комісія додала ще своїх 42 поправок. Одначе, заки ці проєкти признано викінченими, обидві конґресові правничі комісії відбули спільні наради весною 1951 р. і тоді закликали на переслухання представників різнородних громадянських організацій, груп, як теж і знавців з урядових бюр, крім того й чільніших одиниць. Всі вони склали тоді свої свідчення і все те відбилося при складенні нового спільного законопроєкту. Хоч він внесений в обидвох палатах окремо і під окремим іменем, то для практичних цілей його називатимуть „МекКарран-Волтер биль".

Тим законопроєктом заінтересований ввесь загал населення, бо він торкається інтересів не тільки країн як цілости, але теж і цілих комплексів американських громадян, що виводять свій рід від іміґрантів, що прибули до Америки за пам'яти теперішнього покоління, чи ще відчувають у собі подих країн, з яких вони прибули. Оці останні найбільше мабуть заінтересовані новим проєктом тому, що вони матимуть безпосередній вплив на допущення до Злучених Держав в найближчій майбутності не тільки їхніх колишніх земляків, але таки й своїх родин, свояків, друзів чи колишніх сусідів.

Заки прийдеться розглянути точніше новий законопроєкт з точки безпосередніх інтересів згаданих груп населення, треба згадати деякі загальні засади, які можна віднайти в новому законопроєкті. Отже найважливіша нова засада ця, що всі раси мають бути допущені до Злучених Держав не тільки як іміґранти ,але теж як майбутні громадяни. Досі деякі азійські раси були виключені від набування права громадянства. Поступ зроблено теж у постановах, щоб злагіднити вирізнювання деяких рас перед іншими.

Друга важлива засада: Не має бути статевих різниць. Жінки будуть вповні зрівнані з мужчинами при вирішуванні, хто має бути допущений до Америки. Це важливе для подружених осіб.

Впроваджено дальше засаду допущення нових іміґрантів на підставі фахового знання про що має рішати влада. Якщо уряд вважатиме якусь людину в чужій країні за корисну для Америки, може дати їй першенство при візі. З другого боку можна буде теж швидше позбутися небажаних елементів з цієї країни ніж це було досі. Має бути теж впроваджена скорочена процедура при вирішуванні, хто має вважатися іміґрантом, а хто тільки часовим мешканцем якщо до такого спору прийде.

Підготовано теж зміну в постанові про переміну іміґрантів на громадян, виеліміновуючи деякі сторіччям освячені правила.

Усі ці й інші справи прийдеться обговорити прилюдно в часописах, заки законопроєкт прийде під дискусію в повних конґресових палатах, щоб можна було підготовити прилюдну опінію на прийняття нового законопроєкту як закону країни.

Іван Кедрин

ПОХМУРІ ДАТИ

18-го березня 1921 року в Ризі Польща й Москва (бо під Москвою треба розуміти також УССР, що „також" там для декорації фіґурувала) підписали мировий договір, що ним зліквідовано концепцію Петлюри - Пілсудського існування на терені колишньої Росії ряду національних держав та потребу співпраці між державами Польщею і Україною. Замість такої концепції, висловленої варшавською конвенцією з квітня 1920 року, поділено територію України (українського союзника Польщі) поміж обидві договірні сторони і встановлено державні кордони, що проіснували до вересня 1939 року. 15-го березня 1923-го року Рада Амбасадорів у Парижі, як орґан Найвищої Ради Мирової Конференції з 1919-го року, признала Польщі Східну Галичину, що за неї процесувався закордонний уряд ЗОУНР през. Е. Петрушевича, формально зачеплюючись за 91. ст. Сан-Жерменського мирового договору, що всі ті країни, що їх не вирішили ні версайський, ні сан-жерменський ані тріянонський акти, знаходяться під суверенністю держав Антанти. Ото ж Антанта і вирішила тоді справу в користь Польщі, застерігаючи тільки в окремій клявзулі автономний устрій для Східної Галичини, що поляки, очевидно, без спротиву прийняли, ба навіть хвалились, що випередили її власним законом про воєвідську автономію з 26 вересня 1922 року. Таким чином ці дві події стоять у такому тісному взаємному пов'язанні, що просто неможливо розділювати їх, тим паче у часописній статті. Вони є теж тісно пов'язані своєю актуальністю на нинішній день. І навіть не було б варт приглядатись їм, коли б вони мали тільки історично - архіввальне значення та не кидали своєї похмурої тіні і на нинішні актуальні відносини.

Передовсім ці обидві події породили у 20-сторіччі в усьому українському народі те глибоке недовір'я до свого польського сусіда, що мабуть найбільш характеризує українсько-польські взаємини. Дозволимо собі твердити, що всі суперечки, що існують та існували б між українцями і поляками не були би такі сутні, такі смертельно поважні і безнадійні своєю безперспективістю, коли б існувала та найперша база будь-якого порозуміння, якою є чинник довір'я. Зламання поляками варшавської конвенції (та ще й із претенсіями до українців, включно з останьою претенсією до УНРади, що вони його відцурались!), даючи при тому рідкий у всесвітній історії приклад помирення з ворогом коштом свого союзника, — зламання власного закону про воєвідську автономію й український університет „найдалі до двох років" (від дати проголошення закону з 26 вересня 1922), зламання клявзулі з постанови Ради Амбасадорів та згодом офіційне й демонстраційне відречення (13 вересня 1934) від усіх постанов договору про охорону національних меншин з 28 червня 1919, ті акти післяверсайської Польщі так основно загирили довір'я українців до поляків, як політичного партнера, що всі інші недодержані обіцянки (напр. ген. Сікорського послові Антонові Васильчукові, Валерія Славека, Михайлові Галущинському, Маріяна Косцялковського в добі „нормалізації" і т. п.) стали в історичній перспективі, неістотні. І як довго з польської сторони не станеться щось, що було б бодай спробою реституваті чинник довір'я у відносинах між оцими двома народами — всі балачки про спільноту просовітського фронту, про спільну російську небезеку і т. д. є чисто реторичні, в реальній політичній дійсності безвартні.

Похмура тінь падає від отих двох дат, що їх згадуємо, в нинішні роковини, бо вони, як показує актуальна практика, не стали пересторогою для винуватців, що не треба їх повторювати. Навпаки, замість струсити порох з черевиків, що ними ступалось по староендецькому шляху концепції Дмовського „Польща--Росія", нинішня офіційна й неофіційна польська політична еміґрація, формально борючись проти того самого ворога, що ним є найбільший український ворог, практично на кожному кроці шкодить українцям, завзято бореться, щоб України ніде, в ніякій комбінації не признавано партнером бо над усім підходом поляків до української проблематики висить кардинальна польська вимога — звороту Польщі західно-українських земель, постійно називаних „східніми кресами". Це ніщо, що ризький кордон показався в історичних наслідках траґічною помилкою, — це ніщо що траґічною помилкою показалась вся польська політика з обманницькими обіцянками й обов'язуючими законами та міжнародніми умовами, на те лише, щоб заволодіти країною, що нею володіла Польща на шкільний клясичний приклад „як не треба володіти". Це ніщо, що нинішня траґедія обох народів, і польського і українського, і вся міжнародня ситуація з наростаючою німецькою силою та з проросійськими неділимськими тенденціями американських протекторів, що всі ці смертельно поважні справи просто імперативно диктують польській політичній думці радикальну ревізію Дмовщини та її відмін. Всупереч цій смертельно-поважній дійсності, всупереч всій залізній лоґіці історичних дат і фактів, зосереджених довкола Риґи і резиденції Ради Амбасадорів, нема ані сліду практичного підходу польської сторони шукати в українців союзника проти спільного ворога. І від цієї польської політики, від цього маразму польської політичної думки, що його далеко не переборюють окремі сяк-так розумні, тут і там розсіяні польські статті, що їх автори обов'язково асекуруються перед рідною демаґоґією деклярацією своєї вірности „польським кресам", — від цього польського політичного образу віє теж безнадійністю.

Насправді, похмурі роковини, що в них нема ніодного світельця. Ген. Кутшеба у своїй книжці „Виправа Кійовска" і пок. Леон Васілевські в розмовах із автором цих рядків і листах, й інші добрі знавці задумів Йосифа Пілсудського із 20-тих рр., впевняли, що він тільки тому погодився на Ригу, що вважав її коротким етапом, після якого всеодно прийде до війни з Совєтами, ото ж нема чого призадумуватися взагалі над текстом мирового договору. Зате сам автор того договору, Ян Домбскі, був страшенно гордий на нього, як на маймудріше діло польської політичної думки, дарма, що сам був „лівий", із того Стронніцтва Хлопского, що знало, разом із правим „Пястом", тільки одну мудрість: українська земля на „кресах" польському хлопові-колоністові, що його фінансував би у великій частині той же український селянин своїми податками (Державний Банк Рольни, як реалізатор колонізації). Де тепер у польській публіцистиці дошукаєтеся ясного і виразного, чесного й отвертого заперечення тієї політики та конструктивного пляну політики іншої?!

Це похмурі роковини, похмурі події і похмурі рефлексії. І похмурою є майбутність польсько-українських взаємин.

ПРИЗАБУТА ВІЙНА

Ще тільки три місяці бракує до дворіччя війни в Кореї — війни, що її почала преса в світі називати — призабутою. Звітуючи про неї часописи і журнали не присвячують їй стільки місця, як ще недавно, друкуючи повідомлення про перебіг боїв, переговори і втрати не на першому місці, але десь на другому, а то й третьому пляні.

Призабуту війну в Кореї називають ще — „замороженою", бо майже 9 місяців, себто від хвилини початку переговорів, фронти майже не міняються, втрати в людях — незначні, хоч по сьогодні начисляють вони понад 106,000. Місяць після того, як почалася війна в Кореї, що мала мати характер „поліційної акції ОН", ген. Д. Д. Айзенгавер висловився був, що якщо союзники не виграють в Кореї, то ледве чи зможуть вони виграти в інших запальних точках світу. Майже два роки після цього показується, що ОН, а радше ЗДПА, цієї війни виграти не хочуть. Хапаючись за мізерні познаки порозуміння під час переговорів, представники ОН анґажуються в безупинних балачках, вислуховують образи і розсилають червоним, про свої добрі наміри. Переговори протягаються в безконечність, щоразу перериваючись то знову нав'язуючись, без ніякого успіху.

На полях бою в Кореї йде, подібно, як це було під час громадянської війни в Еспанії, проба сил. Там випробовують різні типи зброї, перевіряють тактику боротьби, стратеґію штабів, якість матеріялу і вояків. Під цим оглядом корейська війна дає великий матеріял для обох сторін.

Збройні сили ОН не пробують бравурним наступом, що, очевидно, коштував би великі втрати, виграти війни якнайшвидше, бо вони не хочуть анґажувати великих військових об'єднань „у невідповідній війні, в невідповідний час і в невідповідному місці", як це висловився голова американського ген. штабу ген. Бредлі. Стримавши аґресію, допомігши світові до рішення підготовитись до більшої розправи з червоним імперіялізмом, ОН сповнило досі своє завдання.

З якої б точки не глядіти на війну в Кореї, можна мати рацію. Можна твердити, що червоні вже програли, або що вони тільки використовують переговори для передишки і нової підготови. Можна твердити, що американці і ОН не можуть, або не хочуть війни в Кореї покінчити. Можна твердити, що ОН хоче миру, але можна твердити, що червоним залежить на перемир'ї більше, як ОН. Майбутнє покаже, яка з цих гіпотез правдива, та ми тримаймося фактів: своєї цілі, загарбати південну Корею, червоні не осягнули. ОН вдалося збройну аґресію — стримати і загарбників відкинути на їхні вихідні позиції. Це досить, щоб уважати корейську війну успіхом для ОН.

Переговори про перемиря продовжуються, а одночасно обі сторони укріплюють свої позиції, як звітують, по 20 миль вглиб своїх територій. Червоні зміцнюють протилетунську артилерію, користуються щораз більшим числом літаків. Це мементо для ОН, яке проте також не спить. Якщо йде про переговори, то вони розбиваються об низку справ, з яких найбільш зрозуміла нам справа примусової репатріяції вояків північно-корейської і китайської армії. Чи повторяться в Кореї українські Кемптени з еміґрації, річ сумнівна, хоч з другої сторони, гол. американці, раді б вирвати з кіґтів червоних своїх полонених.

Південна Корея переходить в братерстві зброї з військами ОН велику метаморфозу, підготовляючись до завдання перебрати відповідальність за об'єднану Корею. Боротьба за перемогу демократії в повному розумінні цього слова йде безупину. Ген. Ріджвей, в одному і своїх звітів, торкаючись цієї справи підкреслив, що теперішній президент південної Кореї, Сиґман Рі, не користується великою популярністю населення та що його авторитет сильно захитаний. Потрібні б демократичні вибори і нові індивідуальності в провід південної Кореї. Психічне роздвоєння населення між корейськими національними аспіраціями і японським вихованням, ще не знищило в корейців засвоєної від окупантів жорстокости, кастовости і розуміння служби для народу. Ілюстрацією для цього нехай будуть часті розстріли широких мас населення і відношення вояків та старшин корейської армії. Недавно повернувші вояки з Кореї оповідали, як то корейський вояк на стійці запитав корейського старшину про гасло. Старшина, розлючений на вояка, вибив його по лиці і забрав його до американської станиці, де в присутності американського старшини ще раз вибив по лиці вояка. „Він образив корейського офіцера" — заявив корейський старшина. Американець вислухавши заяви корейців, на превелике здивування і корейського старшини і корейського вояка, який привик до такого трактування, висварив корейського старшину та повчив його, що вояк на стійці має не тільки право, але і обов'язок питати гасла і та додав, що властиво зле сталося, що цей вояк не застрілив старшини за відмову подати гасло.

Призабута війна в Кореї, як видно, повна цивілізаційно-демократичного характеру. Розв'язка всіх питань не прийде ані із закінченням війни, ані з хвилиною перемиря, ані із насильним або, що сумнівне, добровільним об'єднанням Кореї. Корея — це велика проблема, одна із низки докучливих земної кулі.

М. В. Дольницький.

О. Кобець

НАЙЩАСЛИВІША РОДИНА

3)

„Курити, ой, курити!"...

Катерина Василівна уперто відвернувшись од чоловіка на північ, теж гірко переживала недавно пригоду.

—І чого він сьогодні такий якийсь особливо лютий? Здається ж, усе гаразд було, та й чи мало вони раніше сварилися? А проте, такої глибочини образ від нього вона ще ніколи-ніколи, за всі шість років спільного життя, не чула. Щось таке тут є...

І це „щось" не давало їй спокою. Зрідка зиркала скоса на насупленого й мовчазного друга. Але зиркала тільки на мить, крадькома, щоб, часом, не помітив та не подумав, що вона миритися хоче... О, ще цього бракувало! Нехай собі дметься, старий шкарбан!...

Проте, десь у таємничих закалабках совісти їй було негаразд. Катерина Василівна — людина вдачі веселої, рухливої, говірливої, по-жіночому до всього цікавої, — не знаходила в собі сил так довго перебувати в повній несвідомості такого несподіваного гніву її, зрештою, милого любого чоловіка. Щось мало бути...

І, нарешті, — ось воно в чому справа!

Катерина Василівна аж ворухнулася з несподіванки на добре всидженому місці, навіть плечем якось незграбно торкнула друга, побачивши, яким жалібним зором проводив він одкрите американське авто — джіпа, що промчав навпроти їхньої халабуди з чотирма вояками. Всі чотири смачно затягалися щойно запаленими цигаретами. Один блискавичний погляд на скуленого Миколу Трохимовича, і їй усе стало ясне.

„Та це ж він, сердешний, курити хоче!":

Розгадку знайдено. На душі Катерині Василівні заграли весільні музики. Тяжкий камінь пригнічення спав із серця.

„Отже, коли б мав що закурити, може й сварки тієї, дуже прикрої, бо за останній час найтяжчої, сварки не було б..."

Коні весело пофаркували, добре помазані колеса самі котилися безшумно по гладенькій дорозі, але ось спереду — узгір'я. Щоб не надто обтяжувати коней, та й самому засиджені ноги розім'яти, Микола Трохимович, за хазяйською звичкою, спинив воза, важко зліз на шлях, причепивши віжки до лушні, і пустив коней ходою. Навіть не помітив, як вивіркою стрибнула з воза й Катерина Василівна. Під гору пішки, пішки — він по цей бік, вона — по той. Не помітив Микола Трохимович і того, як нишпорила Катерина Василівна очима по узбіччях дороги, як згодом, таємничо озирнувшись — чи не побачить того її друг — нахилилася, щось підняла з землі, затиснула міцно в жмені, і далі йшла, лукаво сама собі посміхаючись.

Виїхали нагору, дорога далі пішла рівна, мовчки посідали. Коні сами, без спонукання, взяли з місця в ристь, і Микола Трохимович далі снував свої невеселі думи.

„Курити ж, Господи Боже мій, курити!"

І раптом чує таке ніжне-ніжне:

— Колю!

— Ну, це вона щось малому хоче сказати. Нехай собі. І слухати не буду. Оце доїдемо до Плятлінґу — рішуче і категорично розпрощаюся з нею, але вже назавжди. Коней, воза не пошкодую — бери та сама собі котись далі. Побачимо, як ти покотишся... А я собі всюди знайду кооперацію, де люди зберуться, а нехай но вона спробує без струменту дальший вік у чужій країні прожити. Ковальськими обценьками багато людських зубів не насмикаєш, ні, не насмикаєш!.... Ой, курити ж!...

— Колю! — ще ніжніше покликала Катерина Василівна і... торкнула за плече його.

Здивований, а ще більше вражений, що це до нього так солодко звертається недавній лютий ворог, Микола Трохимович знехотя, готовий що мить вибухнути новим гнівом, напів обернувся, і...

...Чоловічки його очей враз розширилися до відмови, перед ним щось застрибало, замайоріло... Серце млосно стислося, а потім шалено затьохкало:

Катерина Василівна простягала йому до самих уст свою ніжною, любою ручкою... величезного американського недокурка. Майже цілу цигарету. Такого недокурка, якого можуть кидати тільки ті марнотратники — американські вояки.

Не встиг він отямитись, як бичок був уже в нього в губах, а Катерина Василівна послужливо підносила запаленого сірника.

— На, Колю, прикури. Ти ж, здається, з учорашнього дня, бідний, ні разу не затягнувся, медовим голосом вимовила, граючи і очима, і вустами, й усім веселим, лукаво усміхненим, обличчям.

Не зважаючи на сірника, Микола Трохимович тремтячими руками вхопив бичка, глянув для чогось на нього ближче — може, щоб переконатися, що це не сон щасливий, а реальна дійсність, устиг запевнитись, що то таки бичок — бичок од справжньої „Pall Mall", і обома руками охопив дружньо нахилену до нього голову дорогої подруги, міцно впившися в пухкі вуста гарячим поцілунком вдячности.

І вже тоді смачно прикурив від удруге запаленого Катрусею сірника, і аж тоді йому світ Божий, нарешті, прояснився.

І розквітлі яблуні чарівно запахли і пташиний спів у дзвінкому весняному повітрі, і краса краєвидів навколишніх — усе знайшло широкий доступ до просвітленої свідомости Миколи Трохимовича.

Він, п'яніючи, докурював дорогого бичка, весело відповідав на щебетливу мову Катрусі, коли несподівано озвався з глибини халабуди маленький Коля:

— Тату, а знаєш ти що?

—А що, синочку?

Ти от поцілуй маму ще раз, — вона тобі до вечора з десять тих бичків назбирає...

Втішений батько радісно засміявся. Припала до вподоби й мамі синкова порада, але в незбагненних глибинах свідомости „найостаннішої після Єви спокусниці", гадючкою промайнула зловтішна думка:

— Ну, тепер, на випадок сварки, я маю новий арґумент. Я скажу моєму любому: „Та а ж тебе обпираю, та я ж тебе обшиваю, печу, варю, а я ж тобі ще й недокурки збираю..."

Але всю дальшу дорогу обоє безжурно й лагідно розмовляли — найбільше про те, що коли є на світі щасливі родини, то їхня родина між ними — найщасливіша...

(Закінчення).

РОСІЙСЬКИЙ ДОСВІД

Заступник завідувача Київським обласним відділом народньої освіти І. Міщенко в „Р.У." від 8. 2. заохочує учителів в Україні „використовувати досвід Російської федерації" шляхом влаштовування прогулянок до Москви й Ленінграду для пізнавання тамошніх метод навчання, познайомлювання з „історичними пам'ятками й місцями, де жив і працював незабутній Ілліч". Набуваний досвід повинен бути „поширюваний в усіх школах УССР".

ПРО УКРАЇНКУ, ЩО ВРЯТУВА ВІД СМЕРТИ ЖИДІВСЬКУ ДІВЧИНУ

Якось так склалося, що наші еміґрантські шляхи ніколи не зійшлися. Та ми, перекинувшись декількома листами, знали одна про одну і твердо вірили, що зустрінемося у Новому Світі, що поговоримо щиро про усе пережите та передумане в днях нашої важкої мандрівки. Проте, сталося інакше: серце одної з нас перестало бити — добром налите, на усі людські болі відзивчиве серце моєї щирої приятельки та товаришки в праці, шляхетної людини, примірної громадянки Станислави Воркунової, яка померла дня 1. XI. 1951 р. по короткій недузі в Мінеаполіс, Мінесота.

Християнський закон любови ближнього був для неї завжди найвищим приказом Божим і на ньому будувала покійна ціле своє життя. Не було бідної людини в Борщеві та околиці, якій вона не поспішила б з допомогою і тому її мати, що мала більш практичного змислу, називала її „роздайбідою". А що людина сповнена такою любов'ю ближнього може дійти до меж геройства, хай засвідчить одна подія з її життя, про яку тут хочу написати. Вона кине жмут світла на ту скромну, тиху жінку, що відійшла до Бога не з порожніми руками, якої вчинки милосердя певно перевищують терези, на той бік, де є вічне життя...

Хай цей короткий спомин про неї як скромна квітка впаде на її далеку могилу і принесе хоч слабеньку потіху тим найближчим яких вона осиротила.

В часі німецької окупації, вже тоді, коли большевики добирались до границь давньої Польщі, приїхала пані Стася до Львова за якимись справами не так для себе, як для українського місцевого комітету, де займала місце голови суспільної опіки, вкладаючи в ту якби для неї вимріяну працю цілу свою душу, — бо інакше працювати не вміла. Я дуже зраділа нею, бо бачились ми востаннє ще тоді, коли по відвороті большевиків вертала з дочкою з Кракова до рідного дому, а так рвалась до рідної хати, до старенької матері (батько помер в часі большевицької окупації), що зупинилась у Львові всього декілька годин. Та й тепер цих кілька днів зійшли їй на біганині по різних установах і тільки пізними вечорами стомлена та згашена приходила до мене на дружню розмову. Які ми раді були, що знов найшлись разом, так як колись, перед війною, коли цілих 8 років „витримувала" на своїх постах, я, як голова, а вона, як секретарка місцевої філії С.У. Вже першого вечора я помітила у неї якусь збентеженість, якийсь затаюваний неспокій. Я не могла собі їх пояснити, бо знала її оптимізм, її віру в те, що большевицька навала, що нам обом забрала найближчих осіб, буде спинена і знищена. Так, зрештою, вірило тоді багато наших людей. Що ж тривожило її? Я не розпитувала, бо знала її довір'я до мене. І не помилилась, бо останнього вечора вона не витримала і виявила свою таємницю. А таємниця була направду страшна в тих умовах і від неї похололо у мене серце. Жили ж ми в часах „жорстоких як вовчиця", а вона переступила один з найгостріших законів тодішнього німецького права, яке за переховання жидів невідмінно карало смертю. Вона від двох з половиною років переховувала у себе молоденьку жидівочку, Ресю, дочку бідного місцевого вчителя старогебрейської мови, шкільну товаришку своєї дочки, якої батьки та ціла численна рідня пропала в часі першої т. зв. „акції", себто німецької облави на жидів. Ресяодня врятувалася чудом та ховалася ввесь час в криївці, влаштованій їй моєю приятелькою в її господарських забудуваннях. Тільки той, хто жив в ті часи мозрозуміти вічну тривогу не так за себе саму, як за свою доню і матір, що мучили цю шляхетну жінку. До того вона боялася вічно доносу з боку своєї домашньої помічниці, якій мусіла довіритись. І хоч пані Стася була для прислуг добра наче рідна мати, то проте це була чужа людина, яка ще й до того пройшла лекції большевицької „боротьби кляс".

Коли п. Стася побачила, як я перенялась цією її тайною вона додала: „Я їй тільки віддячилася". І вона розповіла мені докладніше про недавнє минуле, про що я знала тільки в загальному. Коли по арештуванні її чоловіка (пропав як і другі, „камінь в річку") стояли обидві з дочкою перед безпосередньою загрозою вивезення на Сибір чи Казахстан, як це большевики завжди робили з родинами арештованих, вона втікла ніччю з хати та за допомогою добрих людей, в перебранні селянок, пішки зайшли до віддаленого 50км. повітового міста, де всіла до поїзду і приїхала до Львова. Було це на весну 1940 р., коли ми усі мали вже большевицькі паспорти. А у неї не було на руках нічого, і від першого зустрічного поліциста могла погрожувати їм обом заглада. Та завдяки одній жидівській родині, що жила на передмістях Львова, — де найкраще було тоді сховатися, — вдалось їм щасливо перебути так цілих 3 місяці у Львові і відтак від фальшивими прізвищами і метриками виїхати з німецькою комісією на захід. Ця родина, що перетримала їх у цей такий скрутний час, це були властиве свояки тієї ж Ресі, яка туди їх і направила. Перед виїздом пані Стася приїхала була тоді з дочкою до мене. В мене вона складала свої вбогі речі і я пригадала тепер, як вона плакала за старенькими батьками, за рідною хатою, що була колись осідком такого родинного щастя, якого я не бачила більше у нікого в житті. А їхали тоді обі в невідоме.

Довго сиділи ми мовчки, а я думками перенеслася до того містечка на Поділлі, де ми обі жили колись, працювали, вештались по повіті з доповідями, ми й наші чоловіки, а не була це безплідна праця, не був це даремний труд. А тепер? В криївці захована, наче тварина, перед зацькованими собаками, сидить там молода людина, та тремтить, як найбільший злочинець перед судовим присудом... Змінились часи, озвіріли люди... Ні, не усі. Во переді мною сидить жінка, що зуміла протиставитись цілому апаратові жорстокої та безглуздої влади, що всією своєю істотою збунтувалась проти права вбивати.

Коли ми відходили тоді на наш короткий спочинок, я ще спитала її: „А чи була б приняла Ресю і без того, що вона зробила Вам?" А вона відповіла: „Чи могла я видати невинну людину на смерть?" І в її голосі я почула докір.

Це була наша остання зустріч. По її виїзді я довго не мала спокою і відітхнула з полегшою, коли досідалася, що вона з мамою та дочкою вже знову на еміґрації.

Цим разом покинула вона батьківщину назавжди. Та вона завершила своє життя на рідній землі ділом шляхетного милосердя, ділом християнської любови, і — коли прийшов її час відійти, — могла стати спокійно і без страху перед обличчям Найвищого Судді.

Ірина Лунева

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА ЗУАДКОМІТЕТУ

І. Перший курс Суспільної Служби:

Виконуючи постанови Загальних Зборів, як теж дирекції ЗУАДК, Екзекутива ЗУАДК-у приступає вже до виконання цих великих намічених завдань. В першу чергу зорганізовано вже Курс Суспільної Служби у Филаделфії. Курс обіймає такі лекції й виклади:

1) Організація Суспільної Служби у ЗДА і її завдання,
2) Суспільне законодавство у ЗДА,
3) Суспільні проблеми українських поселенців у ЗДА:
   а) Проблеми новоприбулих родин,
   б) Проблеми молоді,
   в) Дитячі світлиці і садки,
   г) Перевишкіл новоприбулих,
   ґ) Проблеми нездібних до праці.
4) Перша поміч у випадках,
5) Заокеанська Суспільна Служба,
6) Методи праці у Суспільній Службі.

Викладачами на цих лекціях будуть фахові сили. Зголошуватись на ці курси можна безпосередньо до Централі ЗУАДК на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

або в дижурних у читальні ЗУАДК у Филаделфії, при вул. Н. Френклін ч. 847 — кожного дня вечором від год. 7-ої до 10-ої.

Якщо буде потреба (зголоситься відповідна кількість слухачів) такі курси будуть відкриті і в інших містах, як Ню Йорк, Шікаґо, Дітройт і інші.

II. Дитячий садок:

Вже пороблені всі заходи і в найближчому часі буде відкритий у Филаделфії зразковий „Дитячий садок" під фаховим керівництвом і в найкращих гігієнічних умовинах. Цей перший дитячий садок обчислений на 20 дітей. Зголошення треба слати вже на вище подану адресу Централі ЗУАДК або до дижурних читальні.

III. Читальня:

Вже другий місяць відкрита і втішається великою увагою нашої громади читальна ЗУАДК-у у Филаделфії. Читальня приміщена у двох великих і прибраних залях в будинку Горожанського Клюбу у Филаделфії, вул. Н. Френклін ч. 847, перший поверх. Читальня відкрита для всіх і в ній можна прочитати найновіші газети і журнали, як теж у дижурних можна отримати всякі інформації, які відносяться до побуту наших іміґрантів у ЗДА (мешкання, праця, зголошення до ДіПі Комісії, податкові зголошення, Сошел Секюріті і т. ін.). Кожної неділі цікаві доповіді на різні теми з товариськими гутірками.

Свою авдиторію читальня винаймає радо у вільні дні для тих організацій, які є членами ЗУАДКомітету, безкоштовно, за попереднім зголошенням. В читальні можна отримати різні урядові видання, журнали і закордонну українську пресу.

IV. Фонди:

На проведення діяльности ЗУАДКомітету, яка охоплює під цю пору:

1) Закінчення переселення українських скитальців,
2) Матеріяльну і правну поміч залишенцям в Европі та інших країнах,
3) Проведення української Суспільної Служби у ЗДА,

потрібно фондів і ці фонди можуть дати лише наші громадяни, стаючи членами ЗУАДКомітету або висилаючи пожертви на цілі ЗУАДК-у на повищу адресу.

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА

Об'єднання Українських Мистців Ню Йорку й околиці влаштувало першу мистецьку Виставу малярства, графіки та скульптури в залях Українського Літ.-Мист. Клюбу в Ню Йорку при 2-ій Авеню, ч. 149. Виставка ця триватиме 10 днів, себто від 15—25 березня ц. р. і відкрита кожного дня від год. 10 рано до 8-ої вечора. Влаштовано її при співпраці з Громадським Комітетом Організацій Новоприбулих у Ню Йорку для відзначення 5-ої річниці прибуття українських скитальців до ЗДА. В суботу о год. 3-ій відбулося святочне відкриття Виставки. Відкрив її Ю. Ревай, голова Імпрезового Комітету та організаційний референт Укр. Конґр. Ком. Америки. Після цього проф. С. Литвиненко, голова Літ.-Мист. Клюбу, подав присутнім короткий, але дуже змістовний начерк укр. мистецтва останніх десятиліть.

Численна публіка з правдивим захопленням звиджувала виставку та живо коментувала поодинокі її експонати. А було їх досить багато: з малярства й графіки було 96 позицій, з різьби 23.

Свіжим, віджившим подувом повіяло на наше громадське життя від цієї виставки. Показала вона нам, що сьогочасне українське образотворче мистецтво на скитальщині — мимо ненормальних обставин, в яких воно постало — є повновартісне й нічим не уступає іншим народам. Бачимо там майже усі напрямки, від реалізму попри імпресіонізм та експресіонізм аж до найбільш модерних, абстрактних „ізмів", які мають повне горожанство в теперішніх американських мистецьких академіях.

І так при самому вході на Виставку увагу звертає „Студія", різьба нашого широкому загалові знаного визначного скульптора, Сергія Литвиненка — дійсно помистецьки виконана. Напроти входових дверей, в великій залі на партері, грає симфонією сміливих красок „Красвид з озером" Михайла Мороза, побіч „Водопад", також олія цього талановитого ентузіяста наших гуцульських Карпат. Андрусева, вихованка варшавської Академії мистецтв, велике пропорційно до інших, розмірами, полотно, представляє баталістичну картину „Гетьман Хмельницький", дуже вдало скомпоновану тематично як і кольористично. Деякі постаті й деталі є в тій картині знаменито реалістично потрактовані, плян дальший та напр. коні виказують певну невикінченість образу. Акварeля „Портрет батька" автора „Жовтих Вод" — показує нам мов би Самчуківський здоровий тип українського селянина, з зосередженим, розумним виразом лиця.

„Нюйоркське подвір'я" Радиша є цікаве своєю прозорістю, а його повний експресії „Голод", мимо деяких ремінісценцій Мунха, доказує, що автор є правдивим, великої міри мистцем. Казеїна Борачка „Мертва природа" незвичайно інтересна в кольориті: ясному, багатому, а одночасно дуже стонованому. В „Купілі" артист звернув більшу увагу на лінію. Бутовича „Кожум'яка і змій" — крім великої сили вислову, показує нам, що артист все ще шукає нових форм для своїх ідей. Анастазієвського картина повіяла на нас спогадом скелистих Альп, „Квіти" свіжим чаром кольориту. „Гуцульські музики" Гординського виразом своїм відразу переконують, що малював це артист не середньої міри. Темпери Горняткевича, як і його „Іконостас у Кривенькім", олія, це незвичайно працьовиті прецизійні студії, майже документального значення, виказують велику мистецьку культуру та знання, чого не ослаблює навіть неточна перспектива. — Ольга Дядинюкова в своїх темперах в біжучій Виставці, акцентує ще більш своє замилування до декоративности при зредукованій до мінімум, але якже ж повній вислову лінії. Три покоління Кричевських виказали себе артистами з глибокою мистецькою культурою та тонкістю вислову. „Жінка з рудим волоссям" Ласовського цього талановитого мистця, каже нам, що він все і все ще працює в невгасаючій гарячці за пошукуванням нових форм, нових способів мистецького вислову.

На особливу увагу заслуговує олійний образ Галини Мазепи „Три дівчини". На чорному тлі гострими контурами зарисовуються голови трьох дівчат похилених над водою. Прекрасні у формі. Враження образу підкреслює сміла й дуже згармонізована палєта. Навіть деталі в цьому образі, як напр., глечик, вода, є потрактовані старанно й обдумано. Освітлення образу є дуже кориснe. Ілюстрації до казки „Царівна жаба" є повні змісту. „Композиції" з циклю „Страхіття" Антона Малюци виконані олівцем, ще раз підкреслюють високу духову культуру цього артиста-філософа.

Олії Мегика, особливо з тематикою релігійного характеру, як передусім „Розп'яття", своїм містицизмом діє сильно на глядача. Враження підкреслює ужиття красок, усіх у мов би сталевому відтіні. Контури стемперовані. Дуже декораційного характеру є „Пісня про чайку" Ольшанської-Стефанович. Інтересно було б побачити якийсь інший образ М. Осінчука. Л. Папара закріпляє милі спогади акварелею. „Синій сон" та дві інші олії Соловія, показані нам на біжучій Виставці, вимагають деякого наставлення на мистецтво. Станіоль сильно маркує ідею автора.

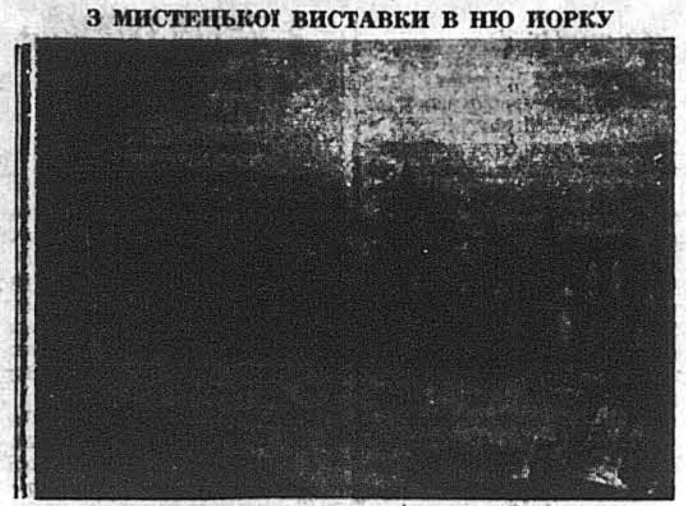
Петро Холодний, артист з глибокою мистецькою культурою, як все вибагливий в формі та виразі.

„Козак Муха", віск, та „Князь Ігор", бронза Мухина, пригадують нам ще раз про талан цього з Божої ласки артиста. Павлося „Вагітна", „Смуток" це повні експресії та вимови різьби. Незрівняна у виразі є „Голова дружини мистця" Черешньовського.

Ось короткий, далеко не точний перегляд деяких праць наших мистців-скитальців, які беруть участь в теперішній Українській Мистецькій Виставці. Як з цього видно, різноманітність напрямків сьогочасного українського мистецтва є велика, що зрештою характеризує ціле теперішнє мистецтво. Величезна заслуга при зорганізуванні цієї Виставки належить безперечно проф. Литвиненку, який своєю муравлиною працею переміг численні, не раз здавалось не до поборення, труднощі. І завдяки йому та співпраці Комітету - оформлення Виставки та Каталог роблять незвичайно додатне враження й можуть задовольнити найбільш вибагливого глядача.

мґр. Р. Шуль

З МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ В НЮ ЙОРКУ

М. Радиш: Бруклинський міст.

АЛЯРМУЮЧА ВІСТКА

На ауґсбурзькому цвинтарі в Німеччині стоїть скромна могила. В ній похований генерал Всеволод Петрів. Передчасна несподівана смерть генштабу генерал-хорунжого Петрова викликала щирий жаль серед українського громадянства, й воно, не дивлячись на погану погоду, більш між тисячною громадою провожало генерала в останню дорогу, на вічний спочинок. На могилі поставлено пам'ятник. Німець, що робив той пам'ятник, виконав замовлення, не чекаючи виплати всіх грошей. Він на власні очі бачив величавий похорон, маси народу за труною й певно думав, що громадський комітет, який вів з ним цю справу, легко збере потрібні гроші й своєчасно заплатить борг. Воно напевно так би й було, але в скорому часі українська громада розсілялася, виїхавши з Німеччини в різні краї й залишилося незаплаченою решта боргу за пам'ятник, яких 250-270 долярів.

Минуло два роки. Тепер у німця увірвався терпець і він грозить забрати з могили бл. п. генерала Петрова, коли йому не заплатять решту грошей — пам'ятник.

Невже ж ми допустимо, щоб сталася така ганьба?! Це не тільки кощунство, зневага пам'яти Покійного, а й сором було б і пониження для українського громадянства. Вже самий факт, що взагалі пам'ятник може бути забраний з якоїсь могили — це страшне! А в даному випадку ще з могили б. військового міністра, начальника генерального штабу, який в тяжку хвилину наших визвольних змагань зорганізував на західному російсько-німецькому фронті з салдат-українців полк ім. останнього кошового Запорізької Січі, Костя Гордієнка, і з тим полком пробився крізь здеморалізовані, збольшевичені московські війська та саме в пору наспів із допомогою майбутньому Головному Отаманові С. Петлюрі, в його боротьбі проти большевицького повстання в Києві, коли він в 1918 р. із своїм Гайдамацьким Слобдським Кошем брав арсенал, що його захопили були большевики.

У тому ж році генерал із своїм полком здобув від большевиків Полтаву, а в наступі на Крим, гонячи большевиків із своїм полком осягнув Чорного моря.

І тепер мала б бути обезчещена Його могила через яких 250-270 долярів?!

Ми віримо, що українське громадянство, яке вчить молодь шанувати борців-героїв, рідну традицію, що воно здобудеться ще на пожертву для сплачення решітки боргу за пам'ятник бл. п. ген. Петрова.

У цій невідкличній справі звертатись на адресу: J. Vyshneveckyj, 210 E. 88 Street, New York 28, N. Y.

Володимир Савченко
генштабу полковник

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Б. СОЮЗУ!

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Зі Спорту

КЛІВЛЕНД, Огайо

УСК—Орлик здобув чашу за 1951 рік

„Заплатою нам буде лавровий вінок" — ось так висловився автор одної з історичних поем про героїв-звитяжців перед їхнім походом „за вітчизну свою". Добре ім'я українського спорту, а відтак лавровий вінок, це клич і нагорода нашим спортовцям.

Мандрівна чаша копаного м'яча опинилася в наших руках. Дня 24. лютого 1952 в одному із приміщень Народного Дому відбулася церемонія передачі чаші — УСК „Орлик"-ові. Присутність кільканадцяти представників чужинецького спорту і представників окремих тутешніх укр. організацій — надала особливого характеру згаданій імпрезі.

У черговому порядку вечора відбулася роздача окремих грамот для активних членів копунів, на чолі з їхнім дбайливим капітаном п. О. Росулом.

Другою частиною імпрези була передача грамот і нагород для учасників закінченого шахового турніру. Перші нагороджені місця здобули пп. проф. Р. Міхняк, д-р В. Боднар, Б. Поритко, М. Чухрай.

Виявилося, що недавно зорганізована ланка шахістів диспонує доволі сильними шахістами, які у майбутньому при зустрічі з американцями, зарепрезентуються не гірше наших копунів.

Фундаторами двох головних нагород були пп. Бойчук і Міхняк Б.

Цей рідкісний у житті українців святочний вечір закінчено дружніми розмовами, співами і танцями. **Я. Ч.**

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕЛМАЙРА, Н. Й.

Останнім часом помітно пожвавлення в громадському житті української спільноти Елмайри.

Чисельно невелика громада українців, зокрема новоприбулі повністю охоплена членством трьох братських Союзів, зокрема значно збільшився склад членів відділу УНС „ім. І. Франка".

Небуденною подією була вистава, що її влаштували наші аматори 23. лютого ц. р.: дві комедії — „Вуйко з Америки" та „Настовиці", стягнули чисельних глядачів, які вщерть переповнили залю.

Комедії мали повний успіх. По виставі відбулася забава. Весь чистий дохід в сумі $224.34 поділено на дві рівні частини: половину — $112.17 переслано до УКК, стільки ж складено на потреби церкви св. Миколая у Елмайрагайтс.

У виставі взяли участь, й добре написались такі особи: пані: Литвин Стефанія, Мартиняк Анна, Пайн Осипа, Теплюх Анна, та панове: Більський Йосафат, Гуменюк Йосиф, Дучій Михайло, Німець Павло, Рудий Володимир, Смолинський Михайло та Шабатура Володимир. Підготував виставу п. Микола Мартинюк.

Згадані особи заслуговують на повне признання, як актори й громадсько свідомі українці, які весь чистий прибуток передали на народні цілі.

На закінчення додамо, що громада українців Елмайри має ще одну позитивну рису — відсутність порізнення на ґрунті партійности. В цьому відношенні може бути за приклад іншим громадам. **В. Петрівський**

СЕН. М'КАРРЕН РАДИТЬ ПОЧАТИ З УКРАЇНЦЯМИ ПРОРИВАТИ ЗАЛІЗНУ ЗАСЛОНУ

Вашингтон. — Сенатор Пат МекКаррен з Невади почав акцію, щоб перервати застій у відношенні Конґресу до допомоги визвольним рухам поневолених Москвою народів і цілком виразно дораджує, щоб головну увагу в цій справі скерувати на українців та почати з ними продирати залізну заслону. Інтересні інформації на цю тему подибуємо в згадуваній вже перед кількома днями синдикованій статті відомого американського публіциста Дрю Пірсона з 10-го березня. Пірсон м. ін. пише: „У військовому бюджеті, ухваленому Конґресом минулого року, майже незамітно прийшли 100,000,000 долярів, призначених на використання для підпольних діянь за залізною заслоною. Це те, чого автор цеї статті домагався вже від років. Більшість американців преспокійно сиділи, дозволяючи комуністам проникати ЗДА, не роблячи нічого, щоб у відплату проникнути залізну заслону... Проте, теж після ухвали Конґресом згаданих 100,000,000 долярів минулого року, майже нічого не зроблено, щоб використати їх для прорвання залізної заслони. Справа застрягла частинно на бюрократичних суперечностях, як ці гроші повинні бути зужиті, а частинно на суперечностях в справі совєтських втікачів. Але в останньому сенатор Пат МекКаррен з Невади намагається проломити цей застій. Він поклав головну вагу на українців, деякі з лідерів яких активні в ЗДА. Тоді, коли інші російські втікачі в Злучених Державах виступають проти українців, закидуючи їм, що їхня запальчивість йде на руку Сталінові. Проте, фактом є, що українці, більше ніж будь-яка інша національна група в Совєтському Союзі, мають націоналістичні аспірації. Від багатьох років вони намагаються унезалежнитись від Совєтів. Автор цеї статті, перевірюючи обставини.здовж залізної заслони, розмовляв минулої зими з українськими втікачами, які повідомляли, що підпольний рух в тій частині Совєтського Союзу був ще досить сильний... Тому можна вважати, що сенатор МекКаррен, не зважаючи на риск антаґонізму з боку інших груп російських втікачів, має рацію, домагаючись, щоб з українцями започаткувати дуже важливу справу проникнення залізної заслони..."

ХОЧУТЬ ПРОВІРИТИ ВІДНОШЕННЯ УРЯДОВЦІВ О.Н. ДО ЗДА

Вашингтон. — Сен. Пат МекКаррен зробив перший крок для судового вирішення питання, чи американський громадянин, що працює або давніше працював в Об'єднаних Націях, може відмовити свідоцтва перед конґресовою комісією. Прикладом на це має послужити справа пані Мері Джейн Кіні, що відмовилася дати відповідь в сенатській комісії внутрішньої безпеки, куди її покликати на свідчення 15 лютого. Тому, що вона відмовилася сказати, чи вона комуністка, заслонюючись конституційним правом, сенатська комісія одноголосно вирішила признати її винною в непослусі Конґресові. Пані Кіні мотивувала свою відмову тим, що вона була на службі О.Н., отже має обов'язок щодо цієї установи. Сен. Гомер Ферґусон, голова комісії, заявив, що це виклик в сторону правної сили Сенату Злучених Держав і тому треба буде цю справу перевірити у Верховному Суді.

Остерігають перед надміром населення в 1975 р.

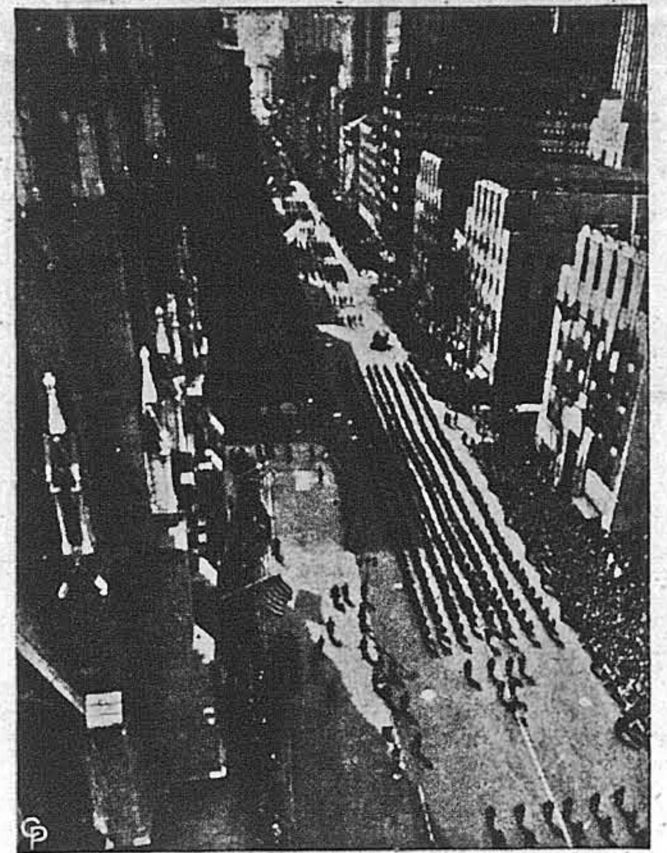
Вашингтон. — Перший раз в історії, Америка заскочена можливістю перенаселення, подібно, як це помітно в Европі й Азії. Це треба розуміти так, що хліборобство Злучених Держав не буде в спроможності вижививти населення вже в 1975 р., бо воно, згідно з передбачуванням, зросте в тому році до 190,000,000. І це ще само собою не викликало б стурбування, якщо б не різнородні перешкоди у плянуванні, що пізніше можуть мати вплив на виживлення населення. Це відноситься головно до розбудови водної сили у десятьох великих ріках. Теж така справа, як переміна Аляски на стейт, матиме вплив на спинення розгону у придбанні нових земель, потрібних для поширення хліборобства і зв'язаного з цим питання розміщення населення в майбутності. З початком минулого сторіччя здавалося, що ЗДА мають необмежені земельні простори, одначе тепер ця справа представляється інакше, коли населення зростало теж і через доплив з еміґрації.

● **Упірні страйкарі на залізницях в околиці Шікаґо скапітулювали** і повернулися до праці після заборони страйку судом. Вони зробили це під натиском управи юнії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Чорноморської Січи, від. 14, подає до відома, що місячні збори відбудуться в середу, 19. березня, в год. 8. ввечорі, в Січовім Домі, 508 — 18 Евеню. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої залеглості і не задовжуватись по два і три місяці. Рівнож можна доручити вкладки до предс. п. Васараба до склепу під ч. 586 Springfield Ave., а позамісцеві хай присилають до секретаря: 64-A R. D. 2, Cranbury, N. J. — М. Басараб, предс.; М. Отрок, секр.

АЙРИШІ ВШАНОВУЮТЬ ДЕНЬ СВ. ПАТРИКА

В день св. Патрика, великого Патрона Ірляндії, що припадає на 17-го березня, американські айриші відбувають традиційні великі паради по вулицях міст. На фото: загальний вид на параду минулого понеділка в Ню Йорку по 5-ій евеню, в якій взяло участь коло 100,000 осіб. На ліво видно катедру св. Патрика, зі сходів якої кардинал Френсіс Спелман та інші достойники приглядаються походові

День св. Патрика в Ню Йорку

Ню Йорк. — Вчора в Ню Йорку американці айриського походження святкували день свого патрона св. Патрика. Параду відбирали високі церковні і міські достойники з Кардиналом Спелманом і мейором Імпеліттері на чолі. В поході маршували 95,000 учасників, а приглядалися параді около півтора мільйона осіб. Сильний вітер зривав капелюхи, а навіть і прапори. В інших містах Америки відбулися подібні маніфестації. У столиці Ірляндії, Дабліні, як повідомляють телеграми, святкування дня національного святого Патрика відбулося при участі президента О'Келли та прем'єра Де Валери. В параді брали участь і представники тієї частини Ірляндії, що знаходиться під англійським пануванням.

Зріст релігійности в ЗДА

Ню Йорк. — Ню Йорк Таймс подає цікаву статистику більших 67 релігійних організацій (всіх релігійних організацій в цій країні нараховують 256). Статистичні дані взято з років 1926 і 1950. Порівняння цих обидвох статистик показує, що за 24 роки релігійне життя дуже поширилось. В 1926 році всі релігійні організації в ЗДА мали 53,397,575 визнавців, а 1950 року було ї 85,319,275, що творить 59,8% приросту. З повищого зіставлення виходить, що в 1950 році 57% всього населення ЗДА належали до церковних організацій. Це найвище число досі занотоване. Треба підкреслити, що населення в тому самому часі зросло тільки на 28,6%. Найшвидший приріст мають дрібні протестантські релігійні організації, напр., Церква „оф Год ін Крайст" в Арканза мала 1926 року 30,263 члени, а в 1950 — 316,705, що виказує 946,5% приросту. Між найбільшими релігіями протестанти зросли на 63,7%, католики на 53,9%, а юдаїзм на 22,5%. Звіт підкреслює і ті різниці, якими кермуються окремі церкви при зараховуванні членів до своїх церков. Католики та численні протестантські релігійні організації вважають своїми членами тих, що їх хрестили у своїх церквах; жиди зараховують до юдаїзму всіх жидів, які живуть у тих громадах, де існують жидівські конґреґації; деякі протестантські церковні організації вважають своїми членами тільки активних членів своїх церков. Вкінці подаємо список тих церков, що число їхніх вірних перевищує два мільйони членів. Римокатолики — 28,634,878; Методистська Церква — 8,935,647; Красві Баптистські церкви (дві) — 7,091,394; Південна Баптистська Конвенція — 7,079,889; Жидівські Конґреґації — 5,000,000; Протестантська Епіскапальна Церква — 2,540,548; Пресбитеріянська Церква в ЗДА — 2,318,615.

ІНТРОНІЗАЦІЯ ГОЛОВИ СТАРООБРЯДСЬКОЇ ЦЕРКВИ В МОСКВІ

Лондон. — У Москві відбулася інтронізація голови старообрядської церкви. Головою цієї церкви, з титулом архиєпископа московського і всієї Росії, став архиєпископ Флавіян. Старообрядці, це найсильніша секта російської православної церкви, що дізнавала в Росії утисків і що її визнавці втікали, свого часу, до Сибіру та до Америки. Про цю подію сповістила вчора московська радіовисильня.

● **Новий спосіб роблення грошей в Японії** викрила поліція, коли ствердила, що фальшівники краяли банкнот вартости тисячі єн на 15 кусників і пізніше складали новий банкнот, але вже тільки з 14 кусочків.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

АГАФІЯ ВАТРТ, членкиня Тов. Українська Січ, від. 59 УНСоюзу, померла по довшій недузі 8. грудня 1951 р. Покійна походила з села Ферлеївка, Золочівського повіту, Україна. Полишила в смутку мужа Івана Ватрт. Похорон відбувся з погребового заведення до Укр. Прав. церкви, при участи членів, родини і знайомих, а опісля на цвинтар св. Івана Хрестителя в Стратфорт, Конн. — В. Їй П. М. Галькевич, секр.

У ПОСМЕРТНІЙ згадці з 11. березня про Антона Фортуна, було подано, що він полишив 7 синів, 3 дочки і 10 внуків, а має бути, що полишив жінку Єву, 2 синів, 3 дочки, 10 внуків і одну сестру.

ТАРЗАН, ч. 2791. Три відвідувачі.

„Ці двері можна відчинити з цієї сторони" — сказав Хірам. „Бачите чорний камінь поруч них"

„Куди ми можемо вийти" — продовжував він сухо — „це ще питання. Але те місце не може бути гірше від цього".

Площа, на яку вони підіймалися сходами, була мала та виказувала одні тільки двері.

Як двері відчинилися, Тарзан підніс руку, наказуючи мовчанку. Вони не були самотні в кімнаті.